onze vaderen in den loop der historie gevondene.

Concreet uitgedrukt zou, wie dit beweerde, tot de stelling moeten komen, dat de Heilige Schrift en b.v. de Formulieren van Eenigheid als twee bronnen van waarheid op één lijn stonden en als van gelijke waardij waren te beschouwen.

Dit nu zou in strijd zijn met wat én de Christelijke kerk in het gemeen, én de Gereformeerde kerken in het bijzonder, steeds staande hielden.

Nooit heeft dan ook één enkel Gereformeerd theoloog zulk een ongerijmde stelling verdedigd; en dat de *Heraut* zich hieraan evenmin ooit bezondigd heeft, is aan al onze lezers, en zoo we vertrouwen mogen, ook aan den schrijver in de *Nederlander* bekend.

Steeds en onveranderlijk is door ons tegen al zulk beweren geprotesteerd, en geleerd, dat alle confessiën, catechismi en canones steeds *appellabel* bleven aan de Heilige Schrift. Geheel de theorie der *gravamina* steunt hierop, en ieder weet hoe we ten opzichte van Art. 36 onzer confessie zoo openlijk mogelijk deze theorie van de gravamina in practijk brachten.

Zelfs het vermoeden kon dus niet opkomen, alsof de schrijver van *Scolastica II* met wat hij in die redevoering beweerde, zulk een gelijkstelling van de historische vondst met de Heilige Schrift, als waren beiden bronnen van waarheid, bedoeld had.

Noch de confessie, noch de catechismus noch de canones, noch de rijkste historische vondst, die in de erfenis der vaderen ons toekwam, kunnen ooit, op wat wijze ook, zich als *bronnen* van waarheid aandienen. Ze zijn dat niet, ze bedoelen het niet te zijn, en niemand mag ze er voor uitgeven.

Hiervan staat dan ook in *Scolastica II* geen woord. Er staat niets in, dat er op lijkt.

Gezegd werd in deze redevoering iets dat er niets meê gemeen had. Er werden niet drie bronnen van waarheid naast elkander gesteld; maar naast elkander werden gesteld drie gevallen, *waarin het zoeken geen zin had*.

Dit nu is uiteraard geheel iets anders. Het is een protest tegen hen, die zoeken om het zoeken, die in het zoeken de studie doen opgaan, en er spijt van hebben als iets gevonden wordt, omdat het zoeken dan uit heeft.

Bij dit protest moest dus al het zoeken dezer lieden, voor zoover het ijdel is, omdat het redeloos is, en motief mist, naast elkander worden geplaatst; en dat geheel eenmaal voor zich hebbende, moest dit geheel in zekere categorieën worden ingedeeld, om er het onzinnige van aan de kaak te stellen.

Dit onzinnige nu bleek in het ééne geval een andere oorzaak te hebben dan in het andere geval; en naardat in die drie gevallen de oorzaak van het onderzoek een andere was, moest de indeeling uitvallen.

Die drie oorzaken nu, geformuleerd naar den aard en de natuur van het doel dat alle zoeken moet hebben, om niet onzin te zijn, werden aldus aangegeven: 1°. men zoekt niet naar wat niet zoek is; 2°. men zoekt niet naar wat gevonden werd; en 3°. men zoekt niet naar wat u voorgelegd wordt.

Duidelijk bleek dus, dat de drie categorieën uit de idee van het *zoeken* werden afgeleid, en dat de indeeling zich splitste naar de drie oorzaken, die alle zoeken *onzinnig* maken.

Zoeken is alleen dan niet onzinnig, zoo het u te doen is om iets te vinden, dat ge niet reeds hebt. Maar alle *zoeken* is de ongerijmdheid zelve, zoo wat ge zegt te zoeken, reeds ter uwer beschikking is.

En dat nu laat drie onderscheiden gevallen toe. Er is drieërlei ongerijmdheid, drieërlei onwijsheid bij het zoeken denkbaar. En die drie gevallen zijn, zoo wat ge zoekt reeds voor u ligt, óf omdat het nooit zoek was, óf omdat het reeds gevonden werd, óf omdat een ander het u openbaart.

De onderscheiding, de indeeling kon *hier* dus niet anders uitvallen. Ze *moest* genomen worden, gelijk ze genomen werd. Ze moest zóó en niet anders zijn, omdat de idee van het zoeken geen andere onderscheiding toelaat, en deze onderscheiding eischte.

We zien dan ook niet in, wat op de naast-elkander-plaatsing van deze drie is aan te merken, al spreekt het vanzelf dat deze zelfde naast-elkander-plaatsing daarom nog volstrekt niet bruikbaar is, zoo men de geheel andere vraag stelt, welke de bronnen onzer kennis zijn, om tot de zekerheid der waarheid te komen.

Stelt men *die* vraag, dan moet de indeeling een geheel andere zijn, en zou het geen zin hebben, het gevondene en het geopenbaarde aldus als twee categorieën naast elkander te plaatsen, eenvoudig omdat het „reeds gevondene" nooit bron kan zijn, overmits het zelf wijst op een bron waaruit het gevonden is.

Doch al is hiermede formeel de juistheid van het geschrevene in *Scolastica* II, gelijk men ziet, afdoende gehandhaafd, toch willen we het bij dit formeele antwoord op de gemaakte bedenking niet laten.

Op zichzelf toch is het volkomen juist, dat iets voor ons geen historische vondst kan heeten, zoo we niet de overtuiging hebben, dat die vondst het juiste en het ware vond.

Historisch onderzoek kan ons tot het juiste inzicht in het Mohamedanisme leiden, maar daarom levert het Mohamedanisme nog geen inhoud aan onze persoonlijke overtuiging. Het geeft ons dan wel de overtuiging, dat aldus het Mohamedanisme is, maar nog allerminst dat de zaak der religie staat, gelijk het Mohamedanisme ons die voorstelt.

En zoo, dit geven we voetstoots toe, was de historische vondst in *Scolastica II* niet bedoeld. Bedoeld was waarlijk, dat we in onze historisch vondst iets bezaten, waarop we konden afgaan.

Voor nader bewijs verklaarden we wel niet terug te treden, indien tegenspraak hiertoe noodzaakte, maar er lag toch in, dat we voor ons zelven dat bewijs niet behoefden, en dat we, zulk bewijs ten behoeve van anderen leverend, ook dan nog ongeschokt zouden blijven in onze overtuiging, indien het ons niet gelukte het bewijs voldingend en voor anderen overtuigend te leveren.

Men herinnert zich het ter toelichting hiervan gekozen voorbeeld. Een kind gelooft dat zijn moeder zijn moeder, zijn vader zijn vader is, zonder naar bewijs te vragen. Werpen anderen daarentegen twijfel op, dan verzamelt het de bewijsstukken die het vinden kan, doch ook al schieten die in bewijskracht tekort, daarom twijfelt het toch geen oogenblik dat die zijn vader heette, ook wel waarlijk zijn vader was.

Dat werd in *Scolastica II*, ter wille van de kortheid, alleen van de Christelijke waarheid in het gemeen betoogd, maar geldt uiteraard van elke diepgewortelde waarheidsovertuiging, die saamhangt met ons innerlijk leven en heel ons persoonsbestaan, dus voor een Calvinist ook van het Calvinisme.

Te dezen opzichte nu behoort onderscheiden te worden tusschen het diepste beginsel en hetgeen uit dat beginsel is afgeleid.

Wie zegt, dat de Heilige Schrift Gods Woord is, spreekt een beginsel, een algemeene stelling uit, en dat beginsel, deze algemeene stelling ziet op het Getuigenis des Heiligen Geestes in zijn hart. Doch dit brengt volstrekt niet mede, noch dat hij beweert dat elke uitlegging, die hij aan een tekst geeft, daarom onherroepelijk vast zou staan, noch ook, dat alle afgeleide onderdeelen uit het Schriftwoord geen correctie zouden toelaten.

En zoo nu is het ook hier. Ook wie verklaart dat een richting, gelijk het Calvinisme, voor hem de ware richting aangeeft, onderscheidt daarbij tusschen het beginsel, tusschen de grondstelling die hij hiermede uitspreekt, en tusschen de daaruit afgeleide bijzonderheden.

In zijn *Stone*-lectures heeft Dr. Kuyper dit diepste beginsel van het Calvinisme in de eerste lezing nauwkeurig uiteengezet, en aangetoond, hoe voor ieder het uitgangspunt, het beginsel van zijn levensopvatting bepaald wordt door de verhouding, waarin hij zich plaatst tot *God*, tot den *mensch* en tot de *wereld*, en hierdoor alleen.

Om ons nu tot het eerste te bepalen, werd aangetoond, hoe deze verhouding tot God een eigenaardige was onder het Paganisme, in het Mohamedanisme, in het Romanisme, in het Modernisme en in het Calvinisme, en duidelijk gemaakt hoe de grondtrek van het Calvinisme ten deze hierin ligt, dat het de verhouding van onze ziel tot God stelt als een rechtstreeksche en onmiddellijke, gelijk uit het *cor Ecclesiae*, de belijdenis van de uitverkiezing en de opvatting van de kerk als „vergadering der geloovigen", blijkt.

Welnu, dát is hier de historische vondst, en het zich aansluiten aan dát beginsel is iets, dat geheel beheerscht wordt door onze persoonlijke overtuiging. Het is onze eigen persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen, die beslist of dat standpunt het onze is of niet.

Daar kan niemand iets aan veranderen, of eerst zou onze persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen een andere moeten geworden zijn. Zoolang ze dit niet is, blijft ze voor ons wat ze voor de Calvinisten der 16de eeuw was, en blijft de weg dien zij insloegen, dus ook de weg dien wij te bewandelen hebben.

Dat dit in *Scolastica II* niet nogmaals werd toegelicht, sprak vanzelf. Er was geen tijd voor. En ook, wie pas zulk een onderwerp principieel in een uitgegeven geschrift heeft uiteengezet, is er niet toe gehouden. Hij mag onderstellen, dat men nota neemt van wat hij publiek schreef.

Doch nu spreekt het voorts vanzelf, dat wie alzoo, op grond van zijn persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen, Calvinist is, en alzoo de keuze van richting beslist acht, en over het juiste beginsel niet meer aarzelt, niettemin scherp moet onderscheiden tusschen dit beginsel en tusschen hetgeen er uit is afgeleid, ook in de practische toepassing.

Onwankelbare overtuiging ten aanzien van de historische vondst van het beginsel sluit in het minst niet uit, dat de uitwerking vandat beginsel aan logische consequentie te wenschen overliet. Daarom heeft Dr. K. in de *Stone*-lectures deze logische consequentiën ten opzichte van de Kerk, de Wetenschap, den Staat, de Kunst, en de Actualiteit breedvoerig aan het beginsel getoetst, om aldus de meerdere of mindere zuiverheid van de uit het beginsel getrokken hoofdlijnen aan te geven. Nog onlangs deed de *Heraut* dat meer bepaaldelijk ten opzichte van de verhouding van Kerk en Staat.

Strijd bestaat hier dus in het minst niet.

Alles komt aan op de juiste onderscheiding tusschen het beginsel en de afgeleide stellingen, en voorts op de vraag, of er in ons hart, in ons persoonlijk bestaan, en met name in dat hoogste bestaan, dat in onze persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen ligt, keuze van beginsel ligt besloten.

Dat nu is het geval ten opzichte van de Heilige Schrift door het Testimonium Spiritus sancti, d. i. door het Getuigenis van den Heiligen Geest; en ten opzichte van het Calvinisme door het al of niet onmiddellijke karakter van ons gemeenschapsleven met den Hoogen God.

Uit de Pers.

Het werkje van den heer Van Oosterwijk Bruin: *Uit de dagen van het Réveil*, gaf Dr. Bavinck aanleiding tot deze opmerkingen in de *Bazuin*:

Deze teekening van het standpunt van Groen is in hoofdzaak juist Ofschoon als jurist en als historicus hoe langer hoe duidelijker de geschiedkundige beteekenis van het Calvinisme inziende, dacht Groen er nooit aan, om als Calvinist zich van zijne Protestantsche mede Christenen af te zonderen of zich tegenover hen te stellen

Hij stond en bleef staan zoowel in zijn kerkelijk als in zijn politiek program, op den grondslag van de hoofdwaarheden der Hervorming De belijdenis der praedestinatie had nimmer voor hem die beteekenis, welke er in de Gereformeerde religie aan toegekend werd Het was er hem steeds om te doen, om de geloovige Protestantsche Christenen bijeen te houden en tot eene gezamenlijke actie te brengen. Hij was geen zoon van Dordt, maar een kind van het Réveil en is dat gebleven tot in zijn laatste levensjaren toe

En toch is het eene vergeefsche poging, als de heer van Oosterwijk Bruyn ons in dezen zin tot Groen terugroept. Zijne bedoeling is daarbij te waardeeren, en de poging zelve verklaarbaar

Ook is het jongere Calvinisme tot ernstig zelfonderzoek geroepen, als het op een man als den heer van Oosterwijk Bruyn den indruk maakt van betweterij, liefdeloosheid en eigengerechtigheid

Maar toch is zijne poging van te voren met onvruchtbaarheid geslagen

Want ten eerste waren al de verschillen, die later duidelijker aan den dag zijn getreden, reeds van den aanvang af onder de mannen van het Réveil zelven aanwezig. Zij zijn niet door invloeden en werkingen van buiten uiteengedreven, maar verschilden onderling zoo zeer dat zij vanzelf uiteen moesten gaan zoodra het bewustzijn rijpte en de overtuigingen zich ontwikkelden. Groen en van der Brugghen, de la Saussaye en de Liefde, Da Costa en Beets, om niet meer te noemen, moesten uiteengaan, zoodra de kinderlijke naieve periode voorbij en het bewuste leven van den mannelijken leeftijd aangebroken was. Het Réveil droeg zelf van den beginne af verschillende richtingen in zijn schoot

Ten tweede waren die verschillen niet onbeduidend, maar hingen met de hoofdwaarheden des Christendoms op het nauwste samen Zij betroffen toch Schrift en belijdenis, kerk en staat, natuur en genade, en grepen zelfs in op het geloof aangaande de Drieëenheid, den persoon en het werk van Christus, ja op heel de dogmatiek Het is toch eene gansch verkeerde voorstelling, alsof de mannen van het Réveil in de hoofdartikelen van het Christelijk geloof volkomen overeenstemden, en eerst in enkele ondergeschikte artikelen verschilden. Zoo mechanisch hangen de artikelen des geloofs niet saam Zij zijn geen korrelen droog zand, maar vormen een organisch geheel Wijziging van het eene heeft ook wijziging van het andere ten gevolge De belijdenis van de Twaalf Artikelen is, schoon in woorden overeenstemmend, zakelijk in de Roomsche kerk eene andere dan in de Protestantsche, in de Gereformeerde kerk eene andere dan in de Luthersche enz.

En daarom ten derde ook, voor een wederom innemen van het standpunt, waarop Groen zich plaatste, bestaat er thans geen gelegenheid meer. Ja, hoezeer de Gereformeerden van den tegenwoordigen tijd, inzonderheid de zonen der Scheiding van 1843, altijd met groote dankbaarheid gedenken zullen het klockmoedig optreden van Groen voor de rechten der kerk en der belijdenis voor de rechten ook van hen, die, om bij de kerk te blijven, van het Hervormd Genootschap zich scheidden — zij blijven het betreuren, dat de mannen van het Réveil, en onder hen ook Groen, de diepingrijpende kerkelijke quaestie steeds van de baan hebben geschoven.

Deze werd hun wel onder de oogen gebracht Het groote belang van dit vraagstuk werd wel door hen gevoeld Soms moesten zij er wel iets van zeggen. Maar zij hebben toch dit vraagstuk niet aangedurfd. Vóór alles moesten de broederen vereenigd blijven De Christelijke partij moest in stand gehouden worden En daarom werd de schoolstrijd op den voorgrond gesteld. Dat was het middelpunt, waarom alle geloovigen zich scharen konden

Met welk gevolg, is bekend

Alleen de mannen der Scheiding bewandelden een anderen weg

Zij reformeerden eerst de kerk en gingen toen over tot het stichten van scholen, voor lager en ook voor hooger onderwijs

Zij wandelden daarbij in het voetspoor der Hervormers, die dezelfde methode gevolgd hadden En de geschiedenis heeft hun doen gerechtvaardigd Althans kan hierover in de Gereformeerde kerken geen twijfel bestaan

Groen's pertinente verklaring: *Stahl was Lutheraan, ik ben Calvinist*, accentueerde Groen's positie scherper, dan de aanvang van deze opmerkingen te onderstellen geeft.

Toch moet in hoofdzaak met het hier gezegde worden ingestemd.

De formule: „de hoofdwaarheden der Hervorming", hoe goed ook bedoeld, en hoe begrijpelijk ook in Engeland, waar de gang der Reformatie een geheel andere dan ten onzent was, kon hier slechts voor een tijd dienen.

Zoodra het nationale historische element zijn kracht herwon, kon men bij deze altoos oppervlakkige formule niet staan blijven.

De antithese waarmit de Hervorming hier te lande opkwam, was een veel diepere geweest.

Eerst door de belijdenis der uitverkiezing had men zijn onmiddellijke zielsgemeenschap met het Eeuwige Wezen tot in den wortel zelf van zijn oorsprong teruggevonden.

Daarom gold de uitverkiezing hier te lande steeds als het *cor Ecclesiae*, het eigenlijke *hart* der kerk.

Hoe kon dan wat *cor Ecclesiae* was, gerangschikt worden *buiten* de „hoofdwaarheden"?

En toch, dat deed men.

Officieele Berichten.

GENERALE SYNODE 1899.

L. S.

De Financieele Commissie der *Generale Synode* te *Groningen* 1899, onder verwijzing naar haar Verantwoording in *De Bazuin* van 13 April 1900, heeft het genoegen te kunnen vermelden, dat op haar verzoek de Provincie *Zuid Holland* aangezuiverd heeft het bedrag, dat zij alsnog verschuldigd was in de Onkosten der *Generale Synode*.

De Quaestor van *Zuid-Holland* deed ons toekomen *f* 437.70; welke als volgt verdeeld zijn:

Noord-Holland	14	× *f*	5.33	= *f*	74.62
Groningen	14	× „	5.33	= „	74.62
Friesland	10	× „	5.33	= „	53.30
Utrecht	10	× „	5.33	= „	53.30
Overijsel	8	× „	5.33	= „	42.64
Gelderland	8	× „	5.33	= „	42.64
Zeeland	8	× „	5.33	= „	42.64
Drente	5	× „	5.33	= „	26.65
N. Brab. en Limb.	5	× „	5.33	= „	26.65
			Porto	„	0.64
				f	437.70

Deze gelden zijn, na aftrek van een deel der porto's, aan de Provinc. Quaestoren gezonden.

Namens de Financ. Commissie voorn.,
H. J. Kouwenhoven Dz.

Leiden, 23 Nov. 1900.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk van Weesp (B) gevoelt zich gedrongen, nu de Heere der kerke alhier een eigen Dienaar des Woords heeft willen schenken en de gemeente mag samenkomen onder de geregelde bediening van Woord en Sacrament, een woord van hartelijken dank te richten tot de vele leeraren, candidaten in de H. godgeleerdheid en broeders oefenaren, die de kerk alhier met hunne gaven hebben willen dienen.

Tevens bericht hij, dat het adres van den Kerkeraad thans is: Ds. W. Goedhuijs, alhier.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
A. Kee, *Scriba*,

Weesp, November 1900.

Zwartsluis, 27 Nov. 1900. Zondag 25 der zer was voor de gemeente een blijde dag, door dien in de vacature werd voorzien door de komst van Ds. J. Zijp van Koudekerke, die in de morgenure bij de gemeente werd ingeleid en in zijn dienstwerk bevestigd door Prof. P. Biesterveld van Kampen, naar aanleiding van Openb. 1 : 16*a*. Na afloop dezer treffende plechtigheid werd ZEw. Psalm 134 : 3 toegezongen. Des namiddags deed Ds. Zijp zijne intrede, predikende over Psalm 48 : 13—15, en gepaste toespraken richtende tot den kerkeraad, de gemeente, den bevestiger, de plaatselijke Overheid en tot de besturen van de onderscheidene Christelijke vereenigingen. Stelle de Heere onzen nieuwen herder en leeraar tot een rijken zegen, tot eere Zijns Naams en tot uitbreiding van zijn Koninkrijk.

Namens den Kerkeraad,
E. de Boer, *Scriba*.

Buitenland.

Engeland. De schoolstrijd.

Zij, die de Engelsche liberale staatspartij geheel op één lijn stellen met onze antirevolutionaire partij, hebben het niet geheel bij het rechte einde. Ten minste in zake de school denken de liberalen in Engeland anders dan de antirevolutionairen in Nederland. Dit blijkt uit het feit, dat de Engelsche liberalen strijden voor eene openbare school waar godsdienst onderwijs gegeven wordt. Op de openbare scholen wordt toch de geschiedenis van het Oude Testament en die des Nieuwen Verbonds onderwezen. Ook laat men de leerlingen de tien geboden, het Onze Vader, de zaligsprekingen, het 13de hoofdstuk van den eersten Zendbrief van Paulus aan de Corinthiërs, en andere gedeelten van de brieven, van buiten leeren, terwijl de onderwijzer deze uitlegt. Nu beweert men wel, dat het zelden voorkomt dat een onderwijzer bij die uitlegging misbruik maakt van zijne positie, doch het denkbeeld dat de school van de ouders moet uitgaan, heeft in Engeland nog geen wortel geschoten. De Tories staan vrij onderwijs voor, en in plaats van algemeen godsdienst-onderwijs, willen zij, dat aan de leerlingen kerkelijk-leerstellig onderwijs gegeven zal worden. Niet tevreden dat hunne vrije scholen door den staat gesubsidieerd worden, willen zij ook dat kerkelijk leerstellig onderwijs gegeven worden zal op de openbare scholen. De Tories zijn over het algemeen voor centralisatie; zij willen dat ook de zaken van de religie zullen staan onder de opperhoogheid van den staat. Wanneer nu de Whigs of liberalen voorstanders waren van de gedachte van „souvereiniteit in eigen kring", dan zou de tegenstelling van de partijen zuiver zijn. Doch nu staan de liberalen wel de vrijheid van de kerk voor, en willen daarom, dat het privilegie van de Episcopaalsche staatkskerk, en van de Schotsche staatskerk zal vervallen. Wij houden het er voor, dat de Engelsche liberale partij nooit er toe geraken kan om invloed ten goede op den gang van zaken uit te oefenen, tenzij niet alleen voor de vrije kerk, maar ook voor de vrije school gestreden wordt. Maar dan zou het openbaar worden, dat de liberale partij in Engeland elementen bezat, die, als zij de banier der vrijheid wil opheffen, niet tot haar behooren, nl. radicalen waarvan sommigen de imperialistische politiek van een Chamberlain niet afkeuren. Men is in het liberale kamp van Engeland vooral verdeeld ten opzichte van den oorlog in Zuid-Afrika. Sommigen beginnen in steeds krachtiger bewoordingen den oorlog af te keuren, anderen steunen de politiek van Chamberlain c. s. en werken den Jingo's in de hand. Door dezen staat van zaken heeft Chamberlain vrij spel.

Een Gladstone, die door zijn van edele verontwaardiging gloeiend woord de verdeeldheid onder de partijgenooten wist te bezweren om ze allen als één man te laten optrekken voor de zaak van gerechtigheid, ontbreekt. Van daar, dat de liberale partij met machteloosheid geslagen is. Nog meer zouden de liberalen gebaat zijn, wanneer er een man opstond, die een staatkundig program schreef waardoor de elementen, die het Woord Gods verwerpen, genoodzaakt werden een eigene partij te vormen. Nu wenden zich velen, juist omdat er zoovele ongeloovigen bij de liberale staatspartij aangesloten zijn, tot de conservatieven of Tories, die beweren, dat zij er voor strijden dat Engeland zich als een Christennatie zal openbaren.

— Eene gemeente die niet met de vereeniging van de Vrije Schotsche en de Presbyteriaansche kerk medegaat.

Er wordt uit Schotland medegedeeld, dat de predikant Murdo Mackenzie van Inverness eene samenkomst hield met zijne gemeente, om haar bekend te maken dat hij niet met de Unie van de Presbyteriaansche en de Vrije Schotsche kerken kon medegaan. Wij vinden het vreemd, dat de heer Mackenzie daarvoor de gemeente moest samenroepen; het komt ons voor, dat hij die weigering niet had mogen doen dan na eerst met zijn kerkeraad te hebben overlegd, terwijl van de resultaten van dit overleg de gemeente had moeten kennis dragen.

De minderheid in de Vrije Schotsche kerk, die niet met de vereenigde Presbyteriaansche kerk wil medegaan, schijnt niet alleen van plan om den naam van „Free Church" te blijven dragen, maar ook om door middel van een burgerlijk proces de goederen van de Free Church te houden. Met dit pogen wilde Mackenzie *niet* medegaan. Hij hoopte dat de geunieerde kerk met hem, en met hen die hem volgen, zoodanige regelingen zoude treffen, die het voor hen mogelijk zou maken om zich weder bij hunne broeders in de geunieerde te voegen. De gemeente toonde met de handelingen van haar predikant in te stemmen.

Wij vreezen, dat wanneer de enkele Hooglanders, die niet met de vereeniging mede gaan, hunne rechten op de kerkgebouwen enz. willen handhaven, zij van een kwade reis zullen te huis komen. Wij denken dat de Engelsche rechtbanken de kerken van het Schotsche hooglanden zullen beschouwen als deelen van het geheel, dat zich met de geunieerde Presbyterianen vereenigde, zoodat de eigendommen toegekend zullen worden aan hen, die geen bezwaar in de vereeniging zullen hebben.

Duitschland. De verhouding van de zending tot de staatsmacht.

De em. predikant Horbach te Warburg heeft dezer dagen een openbaren brief aan het adres van den bisschop van Anzer gezonden over de verhouding van de zending tot de politiek, welk geschrift tevens een memorie voor de Duitsche regeering zijn wil. Dr. Horbach betoogt in deze brochure, dat de christelijke zending niets met de staatkunde uitstaande heeft, terwijl de politiek zich niet met de zaken, de zending betreffende, mag inlaten. De Evangelische zending houdt zich aan deze stelling, maar de Roomsche missie niet. Veeleer vindt men bij Roomschen eene vermenging van zending en politiek. Het is zelfs het ideaal en het systeem van de Roomschen, om zending te drijven gepaard met het gebruiken van geweld door middel van de wereldmacht. Dit toont de schrijver met de stukken aan.

In 1898 sprak de staatssecretaris van Buitenlandsche zaken, Graaf von Bülow, in de vergadering van den Rijksdag op 8 Februari: „Het moet ons zwaar wegen dat de leider der Roomsche zending in Shantung, bisschop Anzer, ons op de onduhbelzinnigste manier verklaarde, dat onze vestiging op Kiantschu eene levensquaestie niet voor den bloei, maar voor het bestaan van de Zending in China is." Op dit woord van den bisschop was door de regeering aanstonds gehandeld. Den 1sten November 1897 waren in Shantung twee zendelingen van den bisschop door een bende heidenen vermoord. Op den 7den Nov. sprak bovengenoemde bisschop, die in Duitschland vertoefde en per telegraaf van het gebeurde in kennis was gesteld, met den Keizer van Duitschland. Reeds den 10den November stak op keizerlijk bevel de divisie kruisers, welke voor Shanghai gestationeerd was onder bevel van den vice-admiraal von Diederichs, in zee om de baai van Kiautchau te bezetten. Op den 14den November werd Kiautchau in bezit genomen en wel, blijkens de door von Diederichs gestelde proclamatie, „om een waarborg te hebben voor de vervulling van de eischen die als zoenoffer moesten dienen wegens het vermoorden van Duitsche Zendelingen in Shantung." Aan die eischen werd dank zij de dreigende Duitsche kanonnen geheel voldaan. Ongeveer vier tonnen gouds liet de bisschop van Anzer zich betalen als zoenoffer, om met dit geld der Chineesche regeering „zoenkerken" te bouwen.

De Chineesche zending leed echter door deze daad van geweld groote schade, daar het nu bewezen was, dat zij voor eene staatkundige macht, die den weg voor veroveringen baande, moest gehouden worden. Hierdoor werd het vertrouwen in de zending in China te gronde gericht. Kiautchau had Duitschland mogen verwerven, maar niet onder voorwendsel van de zending te beschermen. Iets ergers kon der zending niet in den weg gelegd worden. Dr. Ross, die sedert 28 jaren in China arbeidt, noemt het in bezit nemen van Kiautchau „de grootste slag die het Christendom in China gedurende onzen leeftijd toegebracht is." Anzer moest tegen zijn wil dit zelf erkennen, toen hij op 1 Dec. 1899, dus vóór het uitbarsten van den oorlog, verklaarde dat „zijn geheele zendingswerk verwoest was," er aan toevoegende: „de eerste en gewichtigste oorzaak der vervolging was de bezetting van Kiautchau."

Nu zou men mogen verwachten dat de Roomsche bisschop van gevoelen veranderde. Doch dit is *niet* het geval. In zijn schrijven van 9 December 1899 verlangt hij van de Duitsche regeering, dat zij niet alleen de zendelingen in bescherming nemen zal, maar ook dat zij gebruik zal maken van haar macht om de Chineesche onderdanen die tot de Roomsche kerk overgingen, onder hare hoede te stellen.

Hij verwachtte dat het geschrift van Dr. Horbach veel zal bijdragen tot kennis van het Chineesche vraagstuk.

Hiermede in overeenstemming is hetgeen mevrouw Bishop, eene Christelijke dame, die veel in Azie gereisd heeft en ook een tijd lang in China vertoefde, mededeelt. Zij heeft gedurende haar reis door het „hemelsche rijk" opgemerkt, dat de haat tegen de vreemdelingen steeds toenam. Zij schreef dit voor een groot deel toe aan het optreden van de Roomsche zendelingen. Ofschoon zij aan hunne personen groote achting toedroeg, keurde zij het in de zendelingen af, dat zij zich dezelfde eerbetuigingen lieten geven als aan de manderijnen toegekend waren; dat zij na den opstand te Tze Chuen buitensporig hooge eischen tot schadevergoeding deden, en dat zij voor hunne proselieten voorrechten zoeken te verkrijgen, waarop zij als gewone Chineezen geen recht zouden hebben.

Gemengd nieuws.

Onder de interessantste zaken in het congrespa eis der Parijsche tentoonstelling mocht men de uitstalling van het blauwe kruis rekenen. In Frankrijk bestaan volgens mededeelingen in het congrespaleis, vier vereenigingen, welke ten doel hebben het gebruik van alcohol te bestrijden. Tot de in 1877 door den predikant Rochet van Genève opgerichte internationale vereeniging van het blauwe kruis behooren 26,402 leden, van welke 8408 voeger drinkers waren. Rochet kreeg een gouden medaille Uit Zweden wordt medegedeeld dat sedert de verkoop van alcohol onder strenge contrôle van den Staat geplaatst is, bijv. in Gothenburg, in de laatste 25 jaren het alcoholgebruik met 50 percent is afgenomen Zweden behoort tegenwoordig tot de volken, die percentsgewijze het minste alcohol verbruiken Het merkwaardigste zijn de mededeelingen uit Rusland In dit land is sedert 1895 de Staat alleen verkooper van brandewijn.

Dit monopolie is tot hiertoe in de helft van het rijk ingevoerd Wanneer in eene provincie het staatsmonopolie zal worden ingevoerd, dan sluit de regeering na vooraf daarvan kennis gegeven te hebben, alle herbergen; tegelijk worden dan onthoudings comité's ingesteld, welk financieel door den staat gesteund worden In het budget voor 1900 zijn voor deze ondersteuningen drie en een half millioen guldens uitgetrokken, Deze comité's moeten tegen den geheimen verkoop van brandewijn waken en goede en goedkoope herbergen